

МЕДИЧНА ОСВІТА

УДК 615.03+614.253.4+378.147

Белегай Р.І.

Особливості проведення підсумкового модульного контролю з предмету «Клінічна фармакологія»ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет», м. Івано-Франківськ, Україна, belegay@bigmir.net

Резюме. Стаття присвячена організації проведення підсумкового модульного контролю з дисципліни «Клінічна фармакологія». Акцентована важливість даної форми навчальної діяльності у процесі підготовки майбутніх лікарів, особливо в контексті Болонського процесу. Представлений досвід проведення підсумкового модульного контролю на кафедрі клінічної фармакології і фармакотерапії у ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет», спрямований на розвиток навичок клінічного мислення, вирішення питань індивідуальної фармакотерапії, взаємодії ліків між собою і з їжею, шляхів усунення поліпрагмазії, зниження ризику розвитку побічних реакцій, комунікативних умінь майбутніх лікарів. Висвітлено методику проведення модульного контролю, проаналізовано види контролю теоретичних і практичних знань студентів, наведено особливості оцінювання.

Ключові слова: кредитно-модульна система, клінічна фармакологія, підсумковий модульний контроль.

Входження України в освітній науковий простір Європи спонукає до модернізації освітньої діяльності в контексті Болонського процесу. Саме запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу оптимізує оволодіння студентами клінічного мислення, унаочнює і сконцентровує необхідну інформацію, упорядковує значення кожної дисципліни [1, 3]. Базові професійні знання студенти здобувають згідно з навчальними планами, а саме через лекції, практичні заняття та самостійну роботу, в організації якої значну роль мають консультації викладачів. В навчально-методичній літературі помітна тенденція до скорочення в навчальних планах аудиторних годин і збільшення годин, відведених на самостійну роботу (до 60% навчального часу) [2, 4, 5].

Метою даної статті є особливості проведення підсумкового модульного контролю (ПМК) з предмету «Клінічна фармакологія» в контексті цілей, змісту і завдань вивчення даного предмету. В доступній літературі нами не знайдено публікацій, які стосуються проведення ПМК з дисципліни «Клінічна фармакологія».

Основна частина. Клінічна фармакологія як предмет має на меті підготовку спеціалістів, які володіють достатнім обсягом теоретичних знань та практичних навичок для проведення максимально раціональної лікарської терапії у конкретного хворого, володіють методологією вибору найбільш ефективних та безпечних лікарських засобів, а також їх комбінацій, враховуючи індивідуальні особливості організму, перебіг та форму захворювання, наявність супутньої патології, на основі даних доказової медицини. Вивчення дисципліни «Клінічна фармакологія» проходить в IX семестрі на 5'тому курсі медичного факультету. Програма дисципліни структурована на 1 модуль, до складу якого входять 3 блоки змістових модулів, 8 тем практичних занять відповідно до вимог „Рекомендацій щодо розроблення навчальних програм навчальних дисциплін” (наказ МОЗ України від 12.10.2004 р. №492).

Підсумковий модульний контроль – це діагностика знань та вмінь студентів після вивчення одного або кількох розділів навчального предмету. Проведення ПМК дозволяє оцінити цілісність та якість засвоєння навчального матеріалу значних розмірів, адже контроль знань і вмінь студентів є обов'язковою складовою освітнього процесу. Він дозволяє говорити про ефективність навчання, рівень формування практичних навичок та засвоєння теоретичних знань, розуміння студентами змісту навчального процесу. При оцінюванні студентів слід керуватися тільки одним фактором – отриманими в процесі навчання знаннями.

Підсумковий модульний контроль здійснюється по завершенню вивчення модуля. До ПМК допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну (56 балів). Форма проведення ПМК стандартизована і включає контроль теоретичної і практичної підготовки.

Підсумковий модульний контроль проводиться в 3 етапи протягом 4 академічних годин.

На кафедрі клінічної фармакології і фармакотерапії, згідно з рекомендаціями центрального методичного комітету, ПМК включає різні форми перевірки знань: тестування, усне теоретичне опитування на основі пройденого матеріалу та аналіз практичних навичок.

Використання тестового контролю дає можливість усунути наступні недоліки звичайного опитування – суб'єктивізм чи необ'єктивність. Зміст тестових завдань відповідає сучасним медичним знанням і ґрунтується на принципах доказової медицини. Результати тестування можуть бути використані як для оцінки знань студентів, так і для оцінки якості навчального процесу. Оцінка результатів тестів проводиться за фактом кількості отриманих правильних відповідей. За нижню межу правильних відповідей прийнято рівень 75%. Якщо студенти успішно долають визначений бар'єр, то вони допускаються до наступного етапу ПМК – перевірки теоретичних знань за пройденими розділами навчального матеріалу. Усне опитування дозволяє оцінити хід думок студента, визначити здатність до клінічного мислення, адже недоліком тестового контролю є неможливість оцінити той факт, чи правильна відповідь є результатом чітких знань чи випадкового вгадування.

Наступним етапом, який необхідно подолати студентам, є оцінка практичних навичок, здобутих під час вивчення клінічної фармакології – захист написаного «Протоколу ефективності і безпечності лікарського засобу». Студент отримує дві оцінки за «Протокол ефективності і безпечності лікарського засобу», одну – за письмову роботу, другу – за її захист. Обидві оцінки впливають на загальну суму балів за підсумковий модульний контроль з «Клінічної фармакології». Власне під час написання і захисту «Протоколу...» студент показує набути практичні навички навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми (ОПП) і освітньо-кваліфікаційної характеристики (ОКХ), а саме: вибирати необхідні лікарські засоби, адекватну лікарську форму та дозовий режим введення при призначенні хворим з основними патологічними синдромами; визначити основні методи клінічного дослідження хворих для оцінки ефективності і безпеки призначення лікарських засобів та аналізувати їх результати; використовувати основні параметри фармакокінетики з метою раціонального призначення ліків; інтерпретувати і враховувати у клінічній практиці особливості клінічної фармакокінетики, фармакодинаміки, побічної дії та взаємодії основних груп лікарських засобів; передбачити наслідки взаємодії ліків при комбінованому використанні та володіти навичками профілактики і корекції небажаних ефектів лікарських засобів; проводити опитування хворих з метою збору лікарського анамнезу і передбачати можливість виникнення ускладнень фармакотерапії. Використання цього завдання вносить певний момент творчості, креативності в процес ПМК, оскільки дозволяє студентові самостійно приймати важливі рішення щодо діагностики та фармакотерапії захворювань і коморбідних станів, а також закладає певні фундаменти в лікувальній практиці майбутнього лікаря.

На основі трьох етапів ПМК (тестова, теоретична, практична частина) підсумовується кількість балів та вирішується питання щодо зарахування вивчення дисципліни. Максимальна кількість балів ПМК дорівнює 80. Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів.

Висновки

1. Підсумковий модульний контроль з дисципліни «Клінічна фармакологія» відповідає вимогам Болонського процесу.
2. Написання і захист «І Протоколу ефективності і безпечності лікарського засобу» покращує активне сприйняття навчального матеріалу під час практичних занять, допомагає поглибити і закріпити набуті знання, розвиває аналітичний та системний підхід до проблемних питань дисципліни «Клінічна фармакологія», реалізує кінцеві цілі вивчення даного предмету.

Література

1. Болонський процес і система організації практичної підготовки студентів / Є.М. Нейко, Л.В. Глушко, М.І. Мізюк, І.П. Вакалюк // Медична освіта. – 2007. – № 2. – С.56 – 58.
2. Вища освіта України і Болонський процес/під ред. В.Кременя. – Київ – Тернопіль, 2004. – 286 с.
3. Власко М.П. Про переваги модульно-рейтингової технології навчання / М.П. Власко, О.В. Устименко // Педагогіка і психологія. – 2004. – № 2 (42). – С. 98 – 106.
4. Кучерявий О.Г. Модульне-розвивальне навчання у вищій школі: аспекти проектування: монографія / О.Г. Кучерявий. – Донецьк: Вид-во ДонНУ, 2006. – 304.
5. Мілерян В.Є. Методичні основи підготовки та проведення занять в медичних вузах: методичний посібник / В.Є.Мілерян. – К.: Вища школа, 2004. – 353 с.

Белегай Р.І.

Особливості проведення итогового модульного контролю по предмету «Клиническая фармакология»

Івано-Франківський національний медичний університет, г. Івано-Франківськ, Україна, belegay@bigmir.net

Резюме. Стаття посвячена організації проведення итогового

модульного контролю по дисципліні «Клиническая фармакология». Акцентована важкість даної форми учебної діяльності в процесі підготовки майбутніх лікарів, особливо в контексті Болонського процесу. Представлений досвід проведення итогового модульного контролю на кафедрі клінічної фармакології і фармакотерапії в ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет», направлений на розвиток навичок клінічного мислення, рішення питань індивідуальної фармакотерапії, взаємодії лікарств між собою і з їжею, шляхів усунення поліпрагмації, зниження ризику розвитку побічних реакцій, комунікативних умінь майбутніх лікарів. Освітлені методики проведення модульного контролю, проаналізовані види контролю теоретичних і практичних знань студентів, приведені особливості оцінювання.

Ключевые слова: кредитно-модульная система, клиническая фармакология, итоговый модульный контроль.

R.I. Belehay

Features of the Final Module Control in “Clinical Pharmacology”

Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Abstract. The article is devoted to the organization of the final module control in “Clinical Pharmacology” discipline. The attention is paid to the importance of this training activity form in the education of future doctors, especially in the context of the Bologna process. The presented experience of the final module control at the Department of Clinical Pharmacology and Pharmacotherapy in Ivano-Frankivsk National Medical University aims at the development of the of clinical reasoning skills, solving the individual drug therapy problems, drug interactions among themselves and with food, ways of polypragmasy elimination, reduce in the risk of adverse reactions, communicative skills of future doctors. The methodology of module control was illustrated, types of theoretical and practical knowledge control were analyzed, peculiarities of students assessment were shown.

Keywords: credit-modular system, clinical pharmacology, final module control.

Надійшла 02.10.2015 року.

УДК 378.147.31+61:34

Благодир В.С.

Використання практики судових та правоохоронних органів при вивченні теми «Правопорушення в сфері охорони здоров'я і юридична відповідальність» в курсі медичного правознавства

Кафедра соціальної медицини, організації охорони здоров'я та медичного правознавства (зав. каф. – проф. О.З. Децик) ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет»

Резюме. Розвиток закладів медичної освіти, які повинні відповідати вимогам сьогодення, зумовлює необхідність удосконалення форм навчально-виховного процесу. Важливого значення, у зв'язку з цим набуває необхідність постійного удосконалення методики викладання дисциплін, передбачених навчальними планами. Саме якісна підготовка до проведення занять є запорукою підвищення ефективності навчання. У статті висвітлено досвід використання практики судових та правоохоронних органів при вивченні теми «Правопорушення в сфері охорони здоров'я і юридична відповідальність» в курсі медичного правознавства.

Ключові слова: підготовка лекцій, викладач, студент, вищий навчальний заклад.

Необхідно погодитися з авторами, які вважають, що актуальність проблеми підвищення якості навчання студентів зумовлена необхідністю формування нового світогляду висококваліфікованого лікаря, який повинен досконало володіти основами фундаментальних та класичних знань [1,7].

Суспільні відносини, що виникають у процесі здійснення медичної діяльності, регулюються нормами права, для яких характерне сполучення різномірних інститутів профілюючих (фундаментальних) та спеціальних галузей права. Сукупність цих норм дає можливість виділити медичне право як комплексну галузь права.

Зверталася увага на те, що із розвитком медичного права, як галузі права, в Україні постає питання необхідності впровадження такої навчальної дисципліни в процес підготовки як сучасного правознавця, так і лікаря [3].

Особливої актуальності набуває вивчення медичного правознавства в медичних навчальних закладах з огляду на те, що в Україні існує чимало проблем пов'язаних з невизначеністю напрямків розвитку системи охорони здоров'я, відсутністю єдиної концепції її реформування, недостатня правова поінформованість медичних працівників. Слід зауважити, що переважна більшість лікарів та навіть керівників